

Millest kirjutas Eesti Arst algaastail?

Arstiline fõljeton.

Rahva nõuded ja arvamised arstide kohta.

Konst. Tannenthal.

Olles komandeeritud Looma Tervishoiu Peavalitsuse ja Akad. Looma-arstiteadusliku Seltsi poolt tutvumiseks rahvalikkude loomaaarstimisviisidega, omandasin rahvalt omapäraseid arvamisi ja nõudeid meie arstelt. Markeeritud arvamised ja nõuded näitavad rahva tähelepanekut ja arsti toimingute tõlgitsemist: selles peegeldub rahva vaim.

Kaitsevaelane kiidab arsti, kui ta vaba päeva on saanud; on aga „habe aetud“ (abi antud) ei kõlbavat arst kuhugi.

Kuna sõjaväes minnakse arsti juurde iga tühja veaga, siis rahva seas pööratakse üldiselt arsti poole, kui 1) kõik kodused arstimis- ja rohitsemisviisid tagajärjetult kasutatud, 2) ei usuta ebaarsti või ei suutnud see aidata, 3) haige seisund paistab olevat lootusetu. Rahvas usub, et haigus paraneb niikuinii. On arst kohal, peab haige kiiresti paranema, — seega esinegu arst „katalisaatorina“. Ei juhtu see, öeldakse, et see olevat „kehr“ arst. Mäletan, kuidas juut ütles ühes sisehaigustekliinikus: „Machen sie mich gleich gesund. Ich werde ihnen gut bezahlen.“

Sõjaväe-arstest arvatakse, et nad rohitsevad ainult joodiga ja kastorõliga. N. linna sõjaväe-haigla arstelt usutakse, et nad oskavad arstida ainult piimaga (dieet).

Kohati mainitakse, et arst ei tundvat arstimeid, rohitsevat pulbriga, kuna apteekri kohta tähendatakse, et ta andvat häid rohte.

Külastades üht suuremat vanadekodu (150 kohaga), palusid mind hallpeakesed (üle 30 vanakest) esineda meie „ministri-härra“ juures kaebusega, et vanadekodus ei olevat kõik asjad korras. Inimesed surevat ainult ühe haiguse kätte, — mõni päev enne surma paistetavat surijail jalad. See tulevat sellest, et arst andvat niisugust arstimist, mis kutsuvat esile jalgade paistetust, millele siis ka surm järgneb. Mitte keegi vanakesist ei joovat seda rohtu, kes seda tegevat, varisevat manalasse. Lühidalt, tüüpiline kriminaalsüüdistus vanakeste mürgistamises. Kõigutada vanakesi omas usus osutuks võimatuks, nad aina tähendavad, et see tehakse meelega.

Arsti hinnangul on mõõduandvad ka arsti poolt soovitatud arstimate maitse. Olen sageli kuulnud, et näiteks arsti poolt väljakirjutatud kõharohi (*Inf. rad. Ipecac.*, *Sir. Althaeae* jne.) oma magusa maitse pärast ei olevat kellegi arstim jne. Rahvas soovitab selle asemel palotakja ehk põdrasambla (*Lichen Islandicus*) keedist. Võrumaal öeldakse selle arstimis kohta: „To omma üts mõru, kange rohi! Võtva rinna õkva valla!“ Tähendab — arstim peab olema kange, vastiku maitsega jne., ainult säärane arstim parandavat haigusi ning selliseid arstimeid kirjutav arst võidab rahva usalduse.

Tooniitan veel rahva kartust lõikuste puhul. Kuivõrt arste sel juhul ei usaldata, toon ühe näite. Lugu juhtus hiljuti ühes suuremas kodumaa linnas. Mehel oli ussjätke-põletik ja teda opereeriti linna haiglas. Peale lõikust saatis mees ebaarsti (pobiseja) järele. Viimane ilmuski õõsi haiglasse, pobises haavale, sai oma 500 senti ja kadus. Mees aga veendunud, et poleks ta seda teinud, oleks „heng taiva poole minnu“.